

УДК 343.8

В. М. Горбач, магістрант

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСІБ,
ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У МІСЦЯХ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ**

Анотація. Проаналізовано та систематизовано сучасні підходи щодо визначення понять «ресоціалізація», «ресоціалізація неповнолітніх». Обґрунтовано основні етапи та види ресоціалізації засуджених. Конкретизуються проблеми ресоціалізації неповнолітніх, які перебувають в місцях позбавлення волі в Україні.

Ключові слова: ресоціалізація; ресоціалізація неповнолітніх; допенітенціарна та постпенітенціарна ресоціалізація

В. Н. Горбач, магістрант

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РЕСОЦИАЛИЗАЦИИ ЛИЦ,
КОТОРЫЕ НАХОДЯТСЯ В МЕСТАХ ЛИШЕНИЯ СВОБОДЫ**

Аннотация. Проанализированы и систематизированы современные подходы к определению понятий «ресоциализация», «ресоциализация несовершеннолетних». Обоснованы основные этапы и виды ресоциализации осужденных. Конкретизируются проблемы ресоциализации несовершеннолетних, находящихся в местах лишения свободы в Украине.

Ключевые слова: ресоциализация; ресоциализация несовершеннолетних; допенитенциарная и постпенитенциарная ресоциализация.

V. M. Horbach, Master Student

**THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BACKGROUND OF RESOCIALIZATION
OF PEOPLE WHO ARE IN PLACES OF CONFINEMENT**

Urgency of the research. Problems takes in the context of the increasing number of crimes committed by minors and the inability of educational institutions to effectively solve the issue of returning people to conditions of modern life, that is, its resocialization.

Target setting. Resocialization of persons is the basis for the fight against crime, prevention of recidivism. Since resocialization involves correction, it is able to reduce the degree of social danger of the offender, given that the main task of the system of execution of sentences is resocialization of convicts.

Actual scientific researches and issues analysis. Researched such domestic and foreign scientists as V. Betirgirieva, V. Bazelyuk, V. Emelyanov, A. Sakaluk, A. Zelinsky, N. Kuznetsov, etc.

Uninvestigated parts of general matters defining. You should pay attention to the original principles of the organization of work with minors who committed the crime and are in need of resocialization. In this context, a deeper analysis should be made of the basic concepts, types and stages of the process.

The research objective. Explore theoretical-methodological bases of resocialization of minors, who are in places of confinement.

The statement of basic materials. Resocialization is a complex socio-legal category that encompasses a number of phenomena, legal, social, psychological nature. It represents the different sides of your social ties, both in prison and after his release from prison when the person is social adaptation, solves the housing problem, find the job and needs medical and psychological care, financial and government support.

Conclusions. The resocialisation should start from the moment of detention of a suspect in committing a crime and not when the convict is preparing for the release at the end of the sentence.

Keywords: resocialization; resocialization of minors; pre-panel and post-penal resocialization.

DOI 10.25140/2412-1185-2017-2(10)-16-21

Актуальність теми дослідження. Проблема ресоціалізації осіб, які перебувають в місцях позбавлення волі набуває особливої гостроти за умов збільшення кількості злочинів, вчинених неповнолітніми, та нездатністю виховних закладів достатньо ефективно розв'язати питання повернення особи до умов сучасного життя, тобто її ресоціалізація.

Постановка проблеми. Не викликає сумніву думка вітчизняного педагога С. Кушнарєва про те, що неповнолітні належать до найменш захищеної та найбільш уразливої соціальної верстви населення, що пояснюється багатьма соціально-економічними, медичними, психологічними та психофізіологічними проблемами. Проблеми неповнолітніх засуджених значно каталізуються, адже вони пов'язуються з фізичною ізоляцією від суспільства, примусовістю та підконтрольністю утримання в замкнутому середовищі, суттєвою обмеженістю в реалізації своїх потреб, неминучими критичними змінами в психічних станах, ослабленістю фізичного здоров'я та підвищеною залежністю від соматичних та інфекційних захворювань, типових для місць позбавлення волі [1, с. 527]. Саме тому відбувається ресоціалізація особистості, у процесі якої вона набуває необхідних позитивних особистісних властивостей для існування у певних суспільних відносинах у якості громадянина і члена суспільства. На мій погляд, до ресоціалізації як загального поняття необхідно віднести як пенітенціарний, так і постпенітенціарний вплив на особистість з метою її виховання в місцях позбавлення волі та адаптації до умов життя після відбуття покарання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок щодо вивчення проблеми ресоціалізації осіб, які перебувають в місцях позбавлення волі зробили такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як Ю. М. Антонян, В. С. Батиргарєєва, В. Й. Бочелюк, А. В. Блага, Б. М. Головкін, В. В. Голіна, А. П. Гусак, І. М. Даньшин, С. Ф. Денисов, О. М. Джужа, В. П. Ємельянов, А. П. Закалюк, А. Ф. Зелінський, І. І. Карпець, Н. Ф. Кузнецова, В. М. Кудрявцев, Г. М. Міньковський, М. С. Рибак, Ф. М. Решетніков, І. К. Туркевич, В. І. Шакун та ін.

Організаційно-правові аспекти та психолого-педагогічні умови оптимізації процесу ресоціалізації неповнолітніх засуджених були досліджені такими вченими, як: Л. І. Беляєва, Я. О. Гошовський, О. В. Піщелко, В. М. Поздняков, М. М. Садовнікова, Ю. М. Швалб.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Слід звернути увагу на вихідні принципи організації роботи з неповнолітніми, які скоїли протиправні діяння та потребують ресоціалізації. У цьому контексті більш ґрунтовного аналізу потребують основні поняття, види та етапи означеного процесу.

Постановка завдання. Дослідити теоретико-методологічні засади ресоціалізації неповнолітніх осіб, які перебувають в місцях позбавлення волі.

Виклад основного матеріалу. Щоб глибше зрозуміти сутність ідеї ресоціалізації неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі, а також чітко окреслити порядок її практичного впровадження, слід спочатку розглянути деякі загальні положення, пов'язані з цим поняттям, які в подальшому становитимуть концептуальну основу дослідження. Це визначення стосується, по-перше, загальнонаукового розуміння категорії «ресоціалізація», а, по-друге, специфіки визначення такої категорії, як неповнолітні.

Ідея ресоціалізації засуджених виникла у 80-х рр. ХХ ст. і знайшла втілення у створенні принципово нової моделі організації виконання покарань, яка отримала назву „реінтеграційної”. На її формування справила вплив кримінально-правова доктрина „нового соціального захисту” французького правознавця М. Ансея. Більшість концепцій, що мають на меті ресоціалізацію злочинців, орієнтована на окрему особистість, на індивідуальний підхід до особи з відхиленнями в поведінці. Ресоціалізація вважається одним з головних засобів боротьби з рецидивами злочинів [2, с. 91].

Узагальнення наявних поглядів на ресоціалізацію дає змогу стверджувати, що її розуміють, як: 1) процес виправлення засудженого [3, с. 30] або формування в нього позитивних рис та якостей, які сприяють поважному ставленню до людини, суспільства, праці, норм моралі, звичаїв, традицій та стимулюють поведінку без порушень норм права [4, с. 60] чи реструктуризації соціальних якостей, тобто, ресоціалізацію [4, с. 61]; 2) систему послідовних етапів, культурно-виховних заходів, що позитивно відображають дію і результати суб'єктивно-особистісного виховання засудженого, а також ефективність реабілітаційно-виховної роботи адміністрації установи кримінально-виконавчої системи; 3) результат, що полягає у зміні особистості.

Державна пенітенціарна служба України до головної мети ресоціалізації засуджених неповнолітніх відносить збереження їх здоров'я, гідності, формування у них почуття відповідальності

та навичок, які сприятимуть їх поверненню у суспільство, допоможуть їм виконувати вимоги законів та задовольняти свої життєві потреби власними силами після звільнення з місць позбавлення волі [5].

«Ресоціалізація» є комплексним поняттям, яке охоплює пенітенціарний і постпенітенціарний період впливу на особу і є одним із етапів соціалізації. Вона передбачає застосування комплексу заходів за двома напрямками: ресоціалізація свідомості особистості (відновлення позитивної системи цінностей, знань, переконань, установок тощо) та ресоціалізація діяльності (відновлення позитивних навичок, умінь, стилю спілкування тощо). В ресоціалізації колишніх засуджених найважливішим моментом є її осмислення як певного процесу подій, що відбуваються в житті цих осіб і які пов'язані з набуттям ними статусу законослухняного члена суспільства. Ресоціалізація спрямована на відновлення у клієнтів якостей, необхідних для нормальної життєдіяльності в суспільстві, засвоєння відповідних цінностей і соціальних ролей, набуття потрібних навичок.

Відповідно, під ресоціалізацією слід розуміти повторне засвоєння культури людських стосунків, формування певних соціальних норм, ролей і функцій, надбання умінь і навичок, необхідних для їх успішної реалізації. Це, по суті, перебудова особистості у зв'язку зі зміною обставин. Під ресоціалізацією засуджених так само розуміють тривалий процес, що має у своїй основі складний комплекс психолого-педагогічних, економічних, медичних, юридичних і організаційних заходів, спрямованих на формування у кожного засудженого здібності й готовності до включення у звичайні умови життя суспільства після відбуття покарання.

Проводячи аналіз соціально-правої природи ресоціалізації відповідно до тверджень науковців та практиків, які досліджували правові, педагогічні та соціальні аспекти цього процесу, можемо подати наступну класифікацію етапів ресоціалізації:

- ресоціалізація в місцях позбавлення волі;
- ресоціалізація під час підготовки засудженого до звільнення з установи виконання покарань (УВП);
- ресоціалізація після звільнення з пенітенціарних установ;
- ресоціалізація осіб з психічними аномаліями, інвалідів I та II груп, хворих на туберкульоз;
- ресоціалізація неповнолітніх, звільнених від відбування покарань.

Перший етап ресоціалізації – ресоціалізація в місцях позбавлення волі, де відбувається соціальна адаптація, або звикання, засуджених до умов УВП, що є надзвичайно складним процесом, оскільки специфічні умови утримання в цих закладах, неписані закони поведінки, прізвиська, боротьба груп за лідерство та вимоги адміністрації травмують психіку засуджених, впливають на їхню трудову та соціальну активність, фізіологічний та психічний стан. Вплив фактора позбавлення волі на психічний стан полягає в порушенні нормальних статевої функції організму і, за визначенням засуджених, є найтяжчим елементом покарання. Соціально-психологічний ефект позбавлення волі проявляється через відрив від сім'ї, колективу, рідних, близьких, знайомих, друзів. Засуджений, який потрапив до установи виконання покарань, має адаптуватися до нових соціальних зв'язків та взаємовідносин, у яких панує жорстокість, насильство, недовіра, озлобленість. Міжособистісні конфлікти призводять до створення неформальних груп, між якими йде боротьба за лідерство.

Другий етап ресоціалізації – підготовка засуджених до звільнення з місць позбавлення волі, надання допомоги засудженим у трудовому і побутовому влаштуванні – передбачена статтею 156 Кримінально-виконавчого кодексу України, оскільки більшість їх (особливо при довгострокових покараннях) не мають житла, професії, зв'язків з сім'єю, родичами, знайомими та близькими, є хворими і потребують матеріальної, медичної та психологічної допомоги. Деякі вчені-юристи, наприклад А. С. Міхлін, В. І. Гуськов вважають, що під підготовкою до звільнення необхідно розуміти "комплекс заходів, які проводяться в період відбування покарання, який повинен бути направлений на полегшення адаптації засудженого до умов життя на волі в цілях попередження з їх боку нових злочинів" [6, с. 6]. С. Я. Фаренюк, В. О. Корчинський вважають, що для "успішної ресоціалізації, виправлення і перевиховання засуджених необхідне створення єдиної системи правового регулювання виконання покарань, яка відносилася б до пенітенціарного та постпенітенціарного етапу перебування засудженого в місцях позбавлення волі".

Третім етапом ресоціалізації є реабілітація після звільнення з пенітенціарних установ. Це найбільш складний етап, він показує, наскільки ефективним виявився процес ресоціалізації на волі. Проблема повернення до законослухняного життя дуже складна, і вона стає ще більш

складною, якщо людина була засуджена неодноразово і провела у місцях позбавлення волі кілька років. Відомо, що ізоляція від суспільства, особливо на тривалі терміни, спричиняє втрату соціально корисних зв'язків і позбавляє самостійності у вирішенні побутових питань. Знаходячись в УВП, людина часом здобуває нові для неї навички злочинного життя, окрім того, при відбуванні покарання деякі деформації особи можуть знайти підкріплення і поглибитися, що істотно ускладнює ресоціалізацію неодноразово засуджених осіб, і соціальна адаптація їх до умов життя на волі відбувається з ускладненнями. Одним із засобів успішної ресоціалізації після звільнення є процес соціальної реабілітації на волі, який передбачає відновлення соціального статусу, корисних зв'язків, звичок, навичок, трудової кваліфікації, формування позитивного способу життя. Все це потребує нормальних житлових та побутових умов, реєстрації (прописки), працевлаштування, медичної та психологічної допомоги. Як показали дослідження, причиною невиконання вимог щодо працевлаштування центрами зайнятості населення, виконавчими органами влади та управління, органами внутрішніх справ є низька кваліфікація осіб, звільнених з місць позбавлення волі, порівняно з працівниками аналогічних спеціальностей у народному господарстві. Як показує практика, у більшості випадків для звільненого з місць позбавлення волі, який втратив соціальні зв'язки з сім'єю, родичами та близькими, пошуки працевлаштування та житла займають кілька місяців, і в цей час вони жебракують, ночують на вокзалах, горищах, у підвалах і знову скоюють злочини. Однією з причин низького рівня працевлаштування осіб, звільнених з місць позбавлення волі є небажання трудових колективів, підприємств брати на роботу колишніх засуджених.

Четвертий етап ресоціалізації є ресоціалізація осіб з психічними аномаліями. Відомо, що в місцях позбавлення волі знаходиться значна кількість інвалідів, хворих на туберкульоз, осіб з психічними аномаліями, алкоголіків та наркоманів. Найчастіше психічні аномалії мають засуджені, які перебували в УВП більше п'яти років. Засуджені з психічними аномаліями негативно впливають на інших засуджених, створюють конфліктні ситуації в угрупованнях, потребують окремої ізоляції від психічно здорових осіб, особливої уваги до них після звільнення з місць позбавлення волі, а також надання їм психічної та медичної допомоги. Особливої уваги при звільненні потребують інваліди I та II груп, хворі на туберкульоз, і найбільшої – ті, хто втратив соціальні зв'язки на волі.

П'ятий етап – ресоціалізація неповнолітніх. Середній термін позбавлення волі серед неповнолітніх складає 4,2 роки. За законодавством всі неповнолітні обов'язково мають проходити загальноосвітнє та професійно-технічне навчання, і більшість з них добросовісно до цього ставиться. Як зазначали у своїх дослідженнях П. М. Гусак, А. В. Скіць, С. Ю. Чернета та О. В. Батюк, майже 80% звільнених неповнолітніх повертаються на колишнє місце проживання до батьків або родичів і продовжують навчання, дехто з них працевлаштовується і забезпечується житлом. Однак 44,5% звільнених неповнолітніх не можуть працевлаштуватися; 24,5% взагалі не хочуть працювати. При цьому значна частина звільнених неповнолітніх бажає навчатися в коледжах, гімназіях, закладах професійної освіти, ліцеях, однак через платне навчання не має можливості це зробити [7, с. 78; 8, с. 90].

Ресоціалізація поділяється на два види: пенітенціарну та постпенітенціарну.

Пенітенціарна ресоціалізація – це процес відновлення соціального статусу особистості, який перебуває під впливом застосування до засудженого комплексу правових, організаційних, педагогічних, психологічних, виховних та інших заходів впливу під час виконання покарання.

Постпенітенціарна ресоціалізація включає комплекс заходів із відновлення зв'язків колишнього засудженого та його соціальну адаптацію на волі.

Нині, предметом помиленої уваги вчених і практиків стали проблеми ресоціалізації неповнолітніх, позбавлених волі. Позбавлений волі підліток попадає в ув'язнення в віці 14-18 років, тобто в той самий час, коли проходить формування особистості людини, настає вирішальний етап її соціалізації. Саме в цьому віці у повному обсязі починається засвоєння підлітком тих соціальних ролей, які йому доведеться виконувати в самостійному, дорослому житті, визначається його місце в суспільстві, формуються певні моральні принципи.

Разом з тим, досить проблематично вважати, що система, побудована на ізоляції особистості засудженого від суспільства, покаранні й пригніченні особистості, здатна справді спонукати до ресоціалізації. Більше того, установи виконання покарань, як крайні форми закритих соціальних організацій, особливо в їх теперішньому вигляді, несуть в собі чималий негативний потенціал.

Вже зовнішня атрибутика “зони” (вартові вежі, автоматична зброя, огорожа, колючий дріт, собаки і т.д.) постійно викликає у людей почуття небезпеки [9, с. 130]. Соціально-психологічні проблеми, пов’язані з ізоляцією, надзвичайно складно долати навіть дорослій людині, а тим більше дитині. У підлітків, які перебувають за ґратами, відмічається високий рівень тривожності, виснаження нервової системи, знижуються пізнавальні процеси, негативні емоції переважають над позитивними, втрачається активність і настрої. Вочевидь, діти і підлітки належать до найменш захищеної та найбільш вразливої соціальної верстви населення, що пояснюється багатьма соціально-економічними, медичними, психологічними та психофізіологічними причинами. Щодо неповнолітніх засуджених, то ці проблеми значно каталізуються, адже вони пов’язуються з фізичною ізоляцією від суспільства, примусовістю та підконтрольністю утримання у замкненому середовищі, суттєвою обмеженістю в реалізації своїх потреб, неминучими критичними змінами у психічних станах, ослабленістю фізичного здоров’я та підвищеною узалеженістю від соматичних та інфекційних захворювань, типових для місць позбавлення волі. Після звільнення від покарання неповнолітні відчувають серйозні труднощі в адаптації до життя в суспільстві, відновленні соціальних зв’язків та здійсненні соціальних функцій. За своєю суттю стратегічне завдання пенітенціарної системи – “відірвати” засудженого від умов криміналізації – менш за все може бути вирішене в місцях позбавлення волі. Згубний вплив криміналізованого середовища за ґратами не лише не долається, але й отримує деякі додаткові стимули. Цьому сприяє, зокрема панування злочинної ідеології (субкультура), примус до асоціальної поведінки тощо [9]. Поняття сорому й совісті, які слід було б реанімувати в умовах позбавлення волі, остаточно зникають із свідомості засудженого. Відсутність зразків поведінки, вкрай необхідних у віці, коли відбувається активне формування особистості, призводить до негативних психологічних наслідків, випадання з простору власної культури. Поза сумнівом, для того, щоб сучасні пенітенціарні установи справді стали закладами ресоціалізації засуджених, вони самі повинні бути ресоціалізовані.

Разом з тим, практичним працівникам пенітенціарних установ відомі випадки, коли точне й неухильне дотримання засудженими законів, вимог режиму тримання, дотримання дисципліни та Правил внутрішнього розпорядку свідчать зовсім не про виправлення засуджених, а про пристосування їх до умов місць позбавлення волі, отримання максимальної користі для себе, зокрема, одержання додаткових пільг від адміністрації колонії, реалізації певних, часто негативних мотивів, цілей та намірів. Але, яким би індивідуальним, неповторним не було конкретне ставлення до вимог правових норм, у ціннісній орієнтації злочинця завжди виявляються загальні риси. До останніх відносяться, зокрема: звичний відступ від правових імперативів; свідоме слідування злочинній діяльності; емоційне, афективне порушення адекватного ставлення до умов виконання покарання. На жаль, негативні характеристики неповнолітніх засуджених дають підставу для несприятливих прогнозів щодо їх подальшої законослухняної поведінки, внаслідок чого ця проблема є однією з провідних не тільки для криминології, кримінального та кримінально-виконавчого права, але й, безпосередньо, для пенітенціарної педагогіки, яка займає особливу роль і місце у процесі ресоціалізації цього спецконтингенту.

Необхідною умовою ресоціалізації є виправлення засудженого, тобто “процес позитивних змін, які відбуваються в його особистості та створюють у нього готовність до самокерованої правослухняної поведінки” [10].

Основними засобами виправлення і ресоціалізації засуджених є встановлений порядок виконання та відбування покарання (режим), суспільно корисна праця, соціально-виховна робота, загальноосвітнє і професійно-технічне навчання, громадський вплив.

Висновки. З урахуванням вищевикладеного матеріалу можна зробити висновок, що поняття «ресоціалізація» слід тлумачити як цілеспрямоване використання установами державної пенітенціарної системи, державними і громадськими інституціями всіх доступних засобів впливу на осіб, які перебувають та перебували в місцях позбавлення волі, що передбачає створення сприятливих умов для ведення ними суспільно-корисного способу життя та попередження їх участі у протиправних діях.

Ресоціалізацію необхідно починати вже з моменту утримання підозрюваної особи у скоєнні злочину в ізоляторі тимчасового перебування органів внутрішніх справ, або СІЗО, а не тоді, коли засуджений готується до звільнення по завершенню строку покарання.

Ресоціалізація є обов’язком держави та повинна мати гнучку систему заходів, яка передбачає індивідуальний підхід до кожного засудженого.

Література

1. Кушнар'єв, С. В. Концептуальні підходи до проблеми ресоціалізації неповнолітніх засуджених / С. В. Кушнар'єв // Державна пенітенціарна служба України: історія, сьогодення та перспективи розвитку у світлі міжнародних пенітенціарних стандартів та Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України, затвердженої Указом Президента України від 8 листопада 2012 року № 631 : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 28-29 берез. 2013 р.). – К. : Державна пенітенціарна служба України, 2013. – С. 526–528.
2. Ревко, А. М. Особливості ресоціалізації засуджених до позбавлення волі в умовах пенітенціарної системи / А. М. Ревко, Ю. О. Рожкова // Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. - 2015. - № 2. - С. 90-94
3. Ващенко, Р. В. Організаційно-правові питання ресоціалізації засуджених / Р. П. Ващенко, В. В. Сулицький // Проблеми пенітенціарної теорії і практики: Щорічний бюлетень Київського інституту внутрішніх справ / редкол.: В. М. Синьов (голов. ред.) та ін. – К. : КІВС, «МП Леся», 2003. – № 8. – С. 29-37.
4. Осауленко, О. І. Диференціація та індивідуалізація виконання кримінальних покарань у виді позбавлення волі / О. І. Осауленко // Проблеми пенітенціарної теорії і практики: Щорічний бюлетень Київського інституту внутрішніх справ / редкол.: В. М. Синьов (голов. ред.) та ін. – К. : КІВС, «МП Леся», 2002. – № 7. – С. 60–61.
5. Всеукраїнська нарада «З любов'ю та турботою до дітей» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://svitppt.com.ua/rizne/vseukrainska-narada-z-lyubovyu-ta-turbotoyu-do-ditey.html>.
6. Михлин, А. С. Подготовка к освобождению лишенных свободы и закрепление результатов их исправления / А. С. Михлин, В. И. Гуськов. – М. : ВНИИ МВД, СССР 2011. – 151 с.
7. Гусак, П. М. Концептуальні засади процесу ресоціалізації неповнолітніх засуджених у виховних колоніях Державної пенітенціарної служби України / П. М. Гусак, А. В. Скіць // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2011. – № 7. – С. 76–81.
8. Чернета, С. Ю. Застосування до неповнолітніх основних засобів виправлення і ресоціалізації / С. Ю. Чернета, О. В. Батюк // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2011. – №8. – С. 89–93.
9. Іванов, В. М. Соціально-психологічні аспекти переходу від системи виконання покарань до пенітенціарної системи / В. М. Іванов // Проблеми пенітенціарної теорії і практики. – 1997. – № 2. – С. 130-131.
10. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11.07.2003 № 1129-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 3-4. – Ст. 21.

References

1. Kushnarev, S. (2013) Kontseptualni pidkhody do problemy resotsializatsii nepovnolitnikh zasudzhennykh [Conceptual approaches to the problem of resocialization of convicted minors]. Derzhavna penitentsiarna sluzhba Ukrainy: istoriia, sohoden-nia ta perspektvyvy rozvytku u svitli mizhnarodnykh penitentsiarnykh standartiv ta Kontseptsii derzhavnoi polityky u sferi reformu-vannia Derzhavnoi kryminalno-vykonavchoi sluzhby Ukrainy, zatverdzhenoї Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 8 lystopada 2012 roku № 631 – The State Penitentiary Service of Ukraine: History, Present and Prospects of Development in the Light of International Penitentiary Standards and the Concept of State Policy in the Field of Reform of the State Criminal Execution Service of Ukraine, approved by the Decree of the President of Ukraine of November 8, 2012, № 631: Proceedings of international scientific-practical conference. (pp. 526-528). Kyiv: State penitentiary service of Ukraine [in Ukrainian].
2. Revko, A (2015). Osoblivosti resotsializatsij zasudzhenuh do pozbavlennij voli v umovah penitentsiarnoi systemy [Specific features of re-socialization of persons sentenced to deprivation of liberty in the conditions of the prison system]. *Problemy sotsialnoi roboty: filozofia, psykholohiia, sotsiolohiia – Social work issues: philosophy, psychology, sociology*, 6, 90-94 [in Ukrainian].
3. Vashchenko, R., Sulecki, V. (2003). Orhanizatsiino-pravovi pytannia resotsializatsii zasudzhennykh [Organizational and legal issues of re-socialization of prisoners]. *Problemy penitentsiarnoi teorii i praktyky – Problems of penitentiary theory and practice*, 8, 29-37 [in Ukrainian].
4. Osaulenko, E. (2002). Dyferentsiatsiia ta indyvidualizatsiia vykonannia kryminalnykh pokaran u vydi pozbavlennia voli [Differentiation and individualization of execution of criminal punishment in form of imprisonment]. *Problemy penitentsiarnoi teorii i praktyky – Problems of penitentiary theory and practice*, 7, 60-61 [in Ukrainian].
5. Vseukrainska narada «Z liuboviu ta turbotoiu do ditei» [All-Ukrainian meeting "With love and care towards children"]. <http://svitppt.com.ua/rizne/vseukrainska-narada-z-lyubovyu-ta-turbotoyu-do-ditey.html> [in Ukrainian].
6. Mikhlin, A., Guskov, V. (2011). Podgotovka k osvobozhdenij lishonyh svobody i zakriplenie rezultatov ih ispravlennij [Preparation for the release of persons deprived of liberty and the consolidation of the results of their correction]. Moscow: VNIИ MVD, USSR [in Russian].
7. Hysak, P., Skits, A. (2011). Kontseptualni zasady protsesu resotsializatsii nepovnolitnih zasudzhennykh u vyhovnykh koloniiakh Derzhavnoi penitentsiarnoi sluzhby Ukrainy [Conceptual foundations for the process of resocialization of convicted minors in educational colonies of the State penitentiary service of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky – Scientific Bulletin of Volyn national University of Lesya Ukrainka*, 7, 76-81 [in Ukrainian].
8. Cherneta, S., Batiuk, A. (2011). Zastosuvannia do nepovnolitnih osnovnykh zasobiv vypravlennia i resotsializatsii [Application to minors of the fixed assets corrections and resocialization]. *Naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky – Scientific Bulletin of Volyn national University of Lesya Ukrainka*, 8, 89-93 [in Ukrainian].
9. Ivanov, V. (1997) Sotsialno-psykholohichni aspekty perekhodu vid systemy vykonannia pokaran do penitentsiarnoi systemy [Socio-psychological aspects of transition from penal system to penitentiary system]. *Problemy penitentsiarnoi teorii i praktyky – Problems of Penitentiary Theory and Practice*, 2, 130-131 [in Ukrainian].
10. Kruminalno-vukonavchnyj kodeks Ukrayiny [Criminal Executive code of Ukraine]. (July 11, 2003). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 3-4 [in Ukrainian].

Надійшла 27.09.2017

Бібліографічний опис для цитування :

Горбач, В. М. Теоретико-методологічні засади ре соціалізації осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі / В. М. Горбач // Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. – 2017. – № 2 (10). – С. 16-21.